Стаття надійшла до редакції / Received 07.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 20.02.2026
Опубліковано / Published 25.03.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.03k(203).27

Дакаленко О.В.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, доцент,
Український державний університет науки і технологій
ННІ Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро
https://orcid.org/0009-0008-9479-8338
Коваленко Н.Л.
кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук і іноземних мов, завідувач кафедри, доцент,
Український державний університет науки і технологій
ННІ Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро
https://orcid.org/0000-0002634-2792

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАННЮ АУДІЮВАННЮ ЗДОБУВАЧІВ-СПОРТСМЕНІВ ПЕРШОГО КУРСУ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

У даній статті робиться спроба показати один з можливих шляхів інтенсифікації навчання аудіюванню на початковому етапі та придання цьому процесу більшої комунікативної спрямованості. У той же час закладається основа розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності, що виражається у формуванні базових вмінь та навичок. Останнє положення має бути доведеним, тому що загальновідомо, що основною метою навчання та сутністю всього навчального процесу є формування вмінь та навичок, що вимагають значного періоду часу. У результаті вміння аудіювання формувались стихійно, в процесі виконання певної діяльності. Тому необхідно, щоб оволодіння основними базовими вміннями аудіювання здійснювались цілеспрямовано. Вочевидь, що це лише перший крок у оволодінні видами мовленнєвої діяльності, і тут потрібно більше часу та зусиль, щоб здобувач-спортсмен І-го курсу у повній мірі оволодів мовленням, аудіюванням, читанням та письмом, тобто, щоб мова стала дійсно засобом спілкування.

Ключові слова: *аудіювання, методика, розвиток, педагогічний процес, комунікація, мовлення.*

Dakalenko Oleh, Kovalenko Kovalenko Nina. Intensification of teaching listening comprehension to first-year student-athletes at the initial stage. *The initial stage of foreign language acquisition is fairly considered the most challenging for first-year student-athletes. This is due to the fact that student-athletes, lacking the necessary lexical resources and the skills required to use them in speech, as well as due to the insufficient development of foreign-language speaking skills, are not yet able to use the language as an effective means of communication in the first year of study. In addition, mastering the language at this stage is complicated by significant difficulties caused by the interfering influence of the native language and the lack of extensive experience in learning a foreign language. This article attempts to demonstrate one of the possible ways to intensify the teaching of listening comprehension at the initial stage and to enhance the communicative orientation of this process. Therefore, it is necessary that the acquisition of basic listening skills be carried out purposefully from the first year of study. When the level of formation of these skills and abilities, as well as their range, becomes sufficient for expressing one's own thoughts and understanding those of others - naturally, within clearly defined boundaries defined by the curriculum for this stage – it is possible to speak of achieving a sufficient level of speech activity. In the conclusions, we identify the possibility of intensifying listening instruction through the formation of basic listening skills at the initial stage of developing the perceptual basis of listening comprehension. It is well known that purposeful and graded development of skills requires less time and effort from first-year student-athletes that spontaneous and integrated development, while yielding better results. Moreover, the implementation of this work at the initial stage should ensure a more balanced and consistent development of listening skills and help to prevent excessive time expenditure on overcoming difficulties associated with the insufficient formation of these skills at more advanced stages. The proposed approach to teaching listening comprehension at the initial stages should provide the pedagogical process with a stronger communicative orientation, since in this case the focus of instruction is shifted to speech exercises performed on the basis of coherent texts.*

Key words: *listening, comprehension, methodology, development, pedagogical process, communication, speech.*

Постановка проблеми. Початковий етап оволодіння іноземною мовою у вищій школі є найбільш складним для здобувачів-спортсменів І-го курсу. Справа в тому, що здобувачі-спортсмени, не володіючи необхідним мовним запасом та навичками використання його у мовленні, а також у силу певної несформованості мовленнєвих вмінь, ще не можуть користуватися мовою як певним засобом спілкування на І-му курсі. Окрім того, оволодіння мовою в цей період стикається з великими труднощами завдяки сильному інтерферуючому сприянню рідної мови та відсутності великого досвіду у вивчанні іноземної мови. Тому здобувач-спортсмен просувається вперед повільно і він змушений витрачати багато часу та сил на засвоєння мовного матеріалу, що може призвести до зниження інтересу до предмету. Тому особливо важливо на цьому етапі інтенсифікувати процес навчання, забезпечивши при цьому тим самим найшвидше досягнення такого рівня володіння мовою, який дозволив би використовувати його як засіб спілкування. Не менш

важливо, щоб навчання на І-му курсі (на початковому етапі) мало забезпечити більш швидке формування мовленнєвих вмінь, що, у свою чергу, мало сприяти збереженню інтересу до мови, яка вивчається [1, с. 28].

Мета дослідження – дослідити інтенсифікацію навчанню аудіюванню здобувачів-спортсменів І-го курсу на початковому етапі.

Виклад основного матеріалу. У даній статті робиться спроба показати один з можливих шляхів інтенсифікації навчання аудіюванню на початковому етапі та придання цьому процесу більшої комунікативної спрямованості. Як відомо, специфіка навчання на початковому етапі є в тім, що у цей період закладається перцептивна та базова основа видів мовленнєвої діяльності, формуються професійні орфографічні навички та мовленнєвий слух, встановлюються чіткі літеро-звукові зв'язки, а також набувається мінімально необхідний запас професійного мовного матеріалу. У той же час закладається основа розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності, що виражається у формуванні базових вмінь та навичок. Останнє положення має бути доведеним, тому що загальновідомо, що основною метою навчання та сутністю всього навчального процесу є формування вмінь та навичок, що вимагає значного періоду часу. У методиці навчання аудіюванню, а саме відсутності переліку вмінь та, як наслідок, конкретних прийомів їхнього формування, розвиток цих вмінь носив недостатньо конкретний та цілеспрямований характер. У результаті вміння аудіюванню формувались стихійно в процесі виконання певної діяльності. Вочевидь, що подібний шлях гальмує вміння, і відповідно, розвиток даного виду мовленнєвої діяльності. Справедливість цього положення підтверджується практикою. Ті типові недоліки у володінні аудіюванням, які можна спостерігати на продвинутих етапах, як, наприклад, невміння зрозуміти логіку подій та їхній зв'язок і, як результат, фрагментарність, відривчастість розуміння або невміння виділити головну думку, які призводять до непорозуміння замислів автора, пояснюються несформованістю відповідних вмінь [2, с. 88]. Тому необхідно, щоб оволодіння основними базовими вміннями аудіювання здійснювалось цілеспрямовано, з І-го курсу навчання. Коли рівень сформованості цих вмінь та навичок, та їхній набір зможуть бути достатніми для вираження власних і розуміння чужих думок, природньо, у строго обмежених рамках передбачених програмою для даного етапу, тоді можна говорити про досягнення вихідного рівня володіння мовленнєвою діяльністю. Вочевидь, що це є перший крок у оволодінні видами мовленнєвої діяльності, і він вимагає більше часу і зусиль, щоб здобувач-спортсмен у повній мірі оволодів мовленням, аудіюванням, читанням та письмом, тобто щоб мова дійсно стала засобом спілкування. Процес розвитку мовленнєвої діяльності носить поступовий характер, оскільки спочатку вона бідна та примітивна, та потім, внаслідок систематичної практики стає більш довершеною [3, с. 52].

У статті робиться спроба встановити вихідний рівень аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та розробити рекомендації його формування.

Відразу потрібно встановити, які саме умови складає вихідний рівень аудіювання. Для рішення цього питання нами було проведено експериментальний зріз, який мав за мету перевірити наступну гіпотезу. Вихідний рівень володіння аудіюванням, тобто такий рівень, коли здобувач-спортсмен І-го курсу вже набув здатність розуміти на слух прості мовленнєві повідомлення (текст), нове за змістом, яке досягається шляхом оволодіння набору базових вмінь. Для цієї цілі були проаналізовані наукові дослідження у галузі методики навчання аудіюванню, у яких автори виділяють вміння аудіюванню, і на цьому тлі було складено вихідний список, який включає багато комплексних вмінь. Потім список було скорочено шляхом використання наступних критеріїв відбору: 1. Вміння, які є загальними доля аудіювання, мовлення усіх стилів. Зі списку були виключені спеціальні вміння, які необхідні для розуміння, наприклад, лише наукового мовлення; 2. Найбільш елементарний варіант одного вміння. Наприклад з 3-х варіантів; розуміти мовлення у повільному, середньому та швидкому темпі – вибирається вміння розуміти мовлення в повільному природньому темпі; 3. Урахування мовного досвіду та мовного запасу. Наприклад, розуміння мовлення незнайомих осіб, які мають різні голоси, розуміння дикторського мовлення, яке не завжди мають початківці; 4. Виключення вмінь, наявність яких не може бути встановлено шляхом аналізу мовленнєвих повідомлень здобувачів-спортсменів. Наприклад, вміння прогнозувати сенс повідомлення, яке приймається. У результаті застосування перерахованих критеріїв був встановлений наступний список вмінь, які складають вихідний рівень володіння аудіюванням: 1. Членити текст на смислові шматки, визначати факти повідомлення; 2. Встановлювати логічні зв'язки між елементами тексту; 3. Відділяти головне від другорядного та утримувати у пам'яті головне, виділяти смислові віхи, визначати смисловий центр фрази; 4. Визначати теми повідомлення; 5. Виділяти чітко головну думку; 6. Приймати повідомлення до кінця без пропусків; 7. Сприймати мовлення у природному повільному темпі; 8. Приймати та утримувати у пам'яті повідомлення, яке було представлено один раз. Таким чином перевіряють сформованість восьми вмінь.

Експериментальний зріз проводився лише в початковій аудиторії серед здобувачів-спортсменів І-го курсу. Результати зрізу підтвердили висунуту гіпотезу. Дійсно, вихідний рівень володіння аудіюванням забезпечується набором певних вмінь, та відсутність будь-якого з них здійснює негативне сприяння на прийом та розуміння мовленнєвого повідомлення. Результати зрізу підтвердили наявність у тих, кого випробовували, досягнень вихідного рівня оволодіння аудіюванням усіх гіпотетично виділених вмінь. Відповідно вихідний рівень аудіювання передбачає наявність у здобувачів-спортсменів восьми вмінь. При цьому є сприяння окремих вмінь на процес приймання повідомлення і на його результат, тобто на розуміння тексту, неоднаково. Є вміння, які визначають комунікацію, тобто при їхній відсутності комунікація не відбувається, та є вміння, які мають певний вплив на комунікацію, тобто повідомлення можна зробити краще чи гірше у залежності від їхньої сформованості [4, с. 25].

Природньо, що у першу чергу повинні бути сформовані ті вміння, які визначають успішність акту комунікації. До них відносяться наступні вміння: відкреслити головне від другорядного та утримувати у пам'яті головне, тобто виділяти смислові віхи та визначати смисловий центр фрази; визначати тему та факти повідомлення; приймати повідомлення до кінця без пробілів; сприймати мовлення у природному повільному темпі та утримувати повідомлення, яке було представлено один раз.

Аналіз результатів зрізу дозволив також встановити ті вміння, які легко і важко формуються, а також зіставити ці дані у здобувачів-спортсменів сильної та слабкої груп. Вміння, які легко формуються, були такі: розуміти тему повідомлення (зрозуміли 100% сильної та 72% слабкої групи), встановлювати логічні зв'язки між елементами тексту (сильна група – 80%, слабка група – 71%), виділяти головну думку (сильна група – 70%, слабка – 60%). Найбільш важко сформованими були наступні вміння: визначати факти повідомлення (не передали всіх фактів 76% – сильна група та 52% –слабка група), сприймати повідомлення до кінця без пробілів (не сприймала до кінця 44% – сильна група і 75% – слабка група), аналогічні результати отримані у відношенні до вмінь сприймати повідомлення у природньому темпі і при акуратній демонстрації.

Вочевидь, що формуванню складних вмінь потрібно приділити максимум уваги, оскільки їхня несформованість призводить до незадовільного розуміння або повного нерозуміння тексту. Можна зазначити, що рівень сформованості окремих вмінь у сильної та слабкої групи різний. Так, ті вміння, які були кваліфіковані як легкі, тобто показали найбільш високий відсоток сформованості, краще розвинуті у «сильній групі» ніж у «слабкої групи», і навпаки, складні уміння, які показали найбільш низький відсоток, викликали труднощі у «сильної групи». В цілому вміння у «слабкої групи» інтуїтивно краще сформовані.

Тим не менше, є загальна тенденція: наявність набору одних і тих самих вмінь, наявність легко та важко сформованих вмінь є в тій та в інший аудиторіях. Це дає право говорити про справедливість встановлених закономірностей для будь-якої аудиторії і для різних умов навчання.

Результати експериментального зрізу дозволяють висловлювати певні рекомендації відносно організації навчання аудіюванню на початковому етапі здобувачів-спортсменів І-го курсу. Ми вважаємо, що важливо цілеспрямовано формувати комплексне вміння окремо, якщо для цього є можливість. Дане положення не суперечить, на нашу думку, комунікативній спрямованості навчання, тому що розвиваються мовленнєві вміння за допомогою мовленнєвих вправ на матеріалі логічного тексту, нового за змістом. Те, що об'єктом роботи є одне вміння, а не їх комплекс, не змінює комунікативного характеру роботи, тому що і в цьому випадку воно спрямовано на розуміння тексту. Послідовне ж формування вмінь та градуйований характер навчання полегшують оволодіння мовленнєвою діяльністю, роблять працю більш цілеспрямованою й дозволяють викладачу контролювати сформованість кожного вміння. Все це повинно сприяти підвищенню ефективності навчання аудіюванню на початковому етапі здобувачів-спортсменів І-го курсу. На основі цього досвіду роботи та модернізації принципу від легкого до важкого можна запропонувати наступну послідовність формування вмінь вихідного рівня аудіювання: 1. Відокремити головне від другорядного та утримувати у пам'яті головне, виділяти смислові віхи, визначати смисловий центр фрази; 2. Визначати тему повідомлення; 3. Членити текст на змістовні шматки, визначати факти повідомлення; 4. Встановлювати логічні зв'язки між елементами тексту; 5. Виділяти головну думку; 6. Сприймати повідомлення у певному темпі, певній тривалості звучання до кінця, без пропуску слів. Ці вміння слід формувати одночасно, оскільки, як це показало проведене дослідження, вони взаємопов'язані та взаємозалежні.

Що стосується вміння сприймати повідомлення при однократному пред'явленні, то воно формується у процесі всієї роботи, тому що, в основному, всі вправи, які виконуються для формування перерахованих вмінь, повинні, на наш погляд, виконуватися при однократному пред'явленні. Формувати перераховані вміння у вказаній послідовності рекомендовано, враховуючи принцип «снігового кому», тобто розвивати кожне нове вміння на базі вже сформованих. В цьому випадку ті, хто навчаються, будуть не тільки працювати, але й вдосконалювати те, що сформовано раніше. При цьому максимум часу потрібно виділити для формування складних вмінь для тих, хто навчаються. Такий шлях володіння базовими вміннями повинен забезпечити надійність набутих вмінь та швидкого досягнення вихідного рівня мовленнєвою діяльністю здобувачів-спортсменів І-го курсу [5, с. 70].

Передбачається наступна система робіт із формуванням вмінь вихідного рівня аудіювання.

1. Відокремити головне від другорядного, тобто виділити смислові віхи та смисловий центр фрази. На матеріалі декількох фраз викладач показує, як виділити смислові віхи, знаходячи відповідь на питання хто? що? що робить? що відбувається? яким чином? і також іноді де? коли? з якою метою? Після того, як ті, хто навчаються, навчяться виділяти смислові віхи і повторювати фрази у комплексному вигляді, слід виконувати вправи на матеріалі цих фраз зі смислом. Робота над розвитком даного вміння також, і в подальшому, має бути завершеною, коли ті, хто навчаються, виконають відповідні завдання у даному випадку, мають виділити смислові віхі і повторювати смисловий центр фрази правильно і в доволі швидкому темпі.

2. Визначити текст повідомлення. Робота має вестися на базі мікротексту та середнього тексту за обсягом. Викладач пояснює, що відповідь на питання про що? міститься у темі повідомлення, і показує на 2-3 мікротекстах/середніх текстах розкриття теми. Потім ті, хто навчаються, прослухавши мікротекст/середній текст, вибирають з трьох запропонованих варіантів формулювання теми, яка відповідає даному тексту, самі визначають теми і, в решті решт, вигадують заголовок, який віддзеркалює тему тексту. Паралельно у кожному тексті мають бути виділені смислові віхи.

3. Членити текст на смислові шматки, визначити факти повідомлення. Звичайно, спочатку викладач сам виконує факти, пояснюючи хід своїх дій. Слід пояснити тим, хто навчаються, що для виділення фактів потрібно знайти у тексті відповідь на питання про що? та що? Тим, хто навчаються, пропонується на матеріалі різних лунаючих текстів виконати наступні завдання: розділити текст на смислові шматки і прорахувати їхню кількість, перерахувати факти тексту, надавати питання для кожного з них, розставити пункти плану у відповідності до послідовності фактів у тексті, привести план у відповідності до послідовності фактів у тексті (усунути зайве, додати те, що пропущено, виправити невірні) і, насамкінець, скласти план самим, віддзеркалюючи у ньому всі факти тексту. Також треба визначити тему тексту і виділити ключові слова.

4. Встановлювати логічні зв'язки між елементами тексту. Для оволодіння даним вмінням потрібно використовувати цілий лунаючий мікротекст/середній текст. Викладач показує на прикладі конкретного тексту його композицію: початок, основну частину, закінчення. Він розкриває логіку викладу шляхом постановки питань для кожної фрази. Рекомендовано виконувати наступні вправи: розставити фрази в логічній послідовності (не більше 5-ти коротких речень), поміняти місцями фрази у відповідності з логікою викладу, провести описування сюжетної спортивної картинки у відповідності з логічною послідовністю подій. Скласти план фабули спортивного тексту, тобто додержуватись послідовності фактів.

5. Виділяти головну думку. Слід пояснити здобувачам-спортсменам, що головна думка автора віддзеркалює задум автора і відповідає на питання, з якою метою автор розповів про щось. Потім слід розглянути головну думку, яка виражена у темі експліцитно, потім здобувач-спортсмен сам повинен знайти головну думку, яка відповідає змісту прослуханого тексту і, насамкінець, самому сформулювати головну думку.

6. Сприймати повідомлення у певному темпі. В даному випадку природньо повільному, певної тривалості звучання (8-10 хв) до кінця без пропусків. Формування цих вмінь доцільно здійснювати одночасно. Зразки, що були проведені, показали, що труднощі, пов'язані з певним темпом повідомлення і з його довжиною, як правило з найбільшою силою сприяють прийому кінця повідомлення (десь 50 останніх секунд у коротких текстах). Викладач повинен сказати здобувачам-спортсменам про те, що вони не мусять повністю запам'ятати початок тексту, тому що в цьому випадку вони втомляться і погано запам'ятають кінець. Вони мусять, спираючись на вміння 1 та 3, намагатися запам'ятати основний зміст всього тексту і особливо уважно прослухати кінець, тому що часто у кінці міститься найважливіша інформація [6, с 79].

Потім здобувачам-спортсменам пропонується прослухати текст, коротко передати початок та середину і по можливості точно озвучити кінець. Можна використовувати наступний прийом роботи: слабкий здобувач-спортсмен переказує кінець тексту, середній повторює те, що сказано і додає те, що пропущено, і, насамкінець, сильний здобувач-спортсмен озвучує кінець повно і точно.

Такі прийоми інтенсифікації, за допомогою яких за період початкового етапу можна сформувати базові вміння аудіювання і досягти його вихідного рівня. Критерієм сформованості всіх вказаних вмінь є спроможність тих, хто навчаються, повно і точно розуміти короткий текст, або середній, з простим змістом, який є доступний за мовною формою (який не містить нових мовних явищ і скупчення складних для сприймання форм), який пред'явлений викладачем один раз у природньому повільному темпі без зорової опори у вигляді картки [7, с. 67].

Висновки. Наприкінці нашого дослідження ми доходимо наступних висновків:

1. Отже, ми бачимо можливість інтенсифікації навчання аудіюванню у формуванні базових вмінь даного виду мовленнєвої діяльності на початковому етапі після складання перцептивної бази аудіювання. Відомо, що цілеспрямований та градуйований розвиток вмінь потребує менших витрат часу та зусиль здобувачів-спортсменів ніж стихійне та комплексне аудіювання й дає кращі результати. Окрім того, проведення даної роботи на початковому етапі повинно забезпечити більш рівномірний і послідовний розвиток аудіювання і дозволити запобігти витратам часу для подолання труднощів, які пов'язані з несформованістю даних вмінь на просунутих етапах.

2. Запропонований шлях навчанню аудіюванню на початковому етапі мусить надати педагогічному процесу більш комунікативну спрямованість, тому що в цьому випадку центр тяжіння роботи буде перенесено на мовленнєві вправи, які мають бути виконані на матеріалі зв'язаних текстів.

Література

1.Дакаленко О.В., Коваленко Н.Л. Позааудиторне читання у ЗВО галузі фізичної культури і спорту як спеціальний вид читання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*: зб. наукових праць / За ред. О.В. Тимошенка. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 3К (147)22. 328. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).24

2.Дакаленко О.В., Коваленко Н.Л. Специфіка психолого-педагогічної складової навчання іноземній мові студентів ВИШів спортивного спрямування. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15,* (2(122), 31-34. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.2(122).06

3.Дакаленко О.В., Полещук С.М., Бочарова С.М. Загальні принципи системності синтетичного та аналітичного читання у вишах спортивного спрямування. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*: зб. наукових праць / За ред. О.В. Тимошенка. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Випуск 5К(134)21. 380. https://spppc.com.ua/downloads/5k-134-2021.pdf

4.Крайг Г. Психологія розвитку. К.: Вища школа, 2000. 980.

5. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е випр. і перероб. / Кол. Авторів під ред. С.Ю. Ніколаєвої. Е.: Ленвіт, 2002. 328.

6. Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В.. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх закладах: Підручник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 328.

7. Прищепа Т.В., Коваленко Н.Л. Деякі особливості оволодіння іноземними мовами студентами ЗВО спортивної спрямованості в рамках процесу їх професійної соціалізації, Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, випуск 12, 2019. 320.

References

1. Dakalenko, O. V., & Kovalenko, N. L. (2022). Pozaaudytorne chytannia u ZVO haluzi fizychnoi kultury i sportu yak spetsialnyi vyd chytannia [Extracurricular reading in higher education institutions of physical culture and sport as a special

type of reading]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*, 3K(147), 328. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).24 (in Ukrainian).

2. Dakalenko , O., & Kovalenko , N. (2020). The Specifics of Psychological and Pedagogical Component of Teaching a Foreign Language to Students of Sport Educational Establishments. *Scientific Journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series 15*, (2(122), 31-34. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.2(122).06 (in Ukrainian).

3. Dakalenko, O. V., Poleshchuk, S. M., & Bocharova, S. M. (2021). Zahalni pryntsypy systemnosti syntetychnoho ta analitychnoho chytannia u vyshakh sportyvnoho spriamuvannia [General principles of systematic synthetic and analytical reading in sports-oriented higher education institutions]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*, 5K(134), 380. https://spppc.com.ua/downloads/5k-134-2021.pdf (in Ukrainian).

4. Kraig, H. (2000). *Psykholohiia rozvytku* [Developmental psychology]. Vyshcha shkola.

5. Nikolaieva, S. Yu. (Ed.). (2002). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh* (2nd ed.) [Methods of teaching foreign languages in secondary educational institutions]. Lenvit.

6. Panova, L. S., Andriiko, I. F., & Tezikova, S. V. (2010). *Metodyka navchannia inozemnykh mov u zahalnoosvitnikh zakladakh* [Methods of teaching foreign languages in general education institutions]. Akademiia.

7. Pryshchepa, T. V., & Kovalenko, N. L. (2019). Deiaki osoblyvosti ovolodinnia inozemnymy movamy studentamy ZVO sportyvnoi spriamovanosti v ramkakh protsesu yikh profesiinoi sotsializatsii [Some features of mastering foreign languages by sports-oriented higher education students within the process of their professional socialization]. *Visnyk Kamianets-Podilskyi natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiienka*, (12), 320.

Стаття надійшла до редакції / Received 11.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 20.02.2026
Опубліковано / Published 25.03.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.03k(203).28

Дмитрів Р.Л.
старший викладач кафедри фізичного виховання,
Національний Університет «Львівська політехніка», м. Львів
https://orcid.org/0000-0002-2440-489X

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ МОТИВАЦІЇ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

Роботи науковців (Т. Круцевич, І. Алексейчук, І. Добровольська, О. Начата, О. Захаріна та ін.) показують, що мотивація у значній мірі впливає не тільки на напрям діяльності, а й на її результати. Тому для кращого розуміння спонукаючих причин діяльності конкретної особистості у галузі фізичного виховання звернемося до аналізу потреб, мотивів, які можуть використовуватись у сфері фізичного виховання. Мета дослідження: вивчити та зробити аналіз основних мотивів занять студентів фізичними вправами та виділити шляхи покращення рівня мотивації їх до вироблення внутрішньої потреби займатися самостійно оздоровчими фізичними вправами. Методологія. Виходячи з цих вимог, було розроблено анкету для студентів з метою виявлення мотивів їхніх занять фізичними вправами. В експерименті взяли участь 96 студентів першого курсу та 60 студентів другого курсу Львівського Національного Університету "Львівська Політехніка". Результати дослідження: під час аналізу результатів звернув увагу, що студенти, здебільшого, хочуть бути красивими, сильними й успішними, і лише деякі з них акцентують увагу на здоров'ї (I курс − 9,1%, II курс − 7,6%), тобто молоді люди живуть «сьогоднішнім днем» і не думають про майбутнє. Висновок: у процесі дослідження рівнів мотиваційного компонента, підтвердилось припущення про те, що важливим фактором у системі організації самостійних занять фізичними вправами студентів є мотивація, зокрема формування професійного інтересу займатися самостійно оздоровчими фізичними вправами.

Ключові слова: *мотивація, фізичні вправи, студенти.*

Dmytriv Roman. Formation of students' motivation for independent physical exercises. *The works of scientists (T. Krutsevich, I. Alekseychuk, I. Dobrovolska, O. Nachata, O. Zakharina, etc.) show that motivation significantly affects not only the direction of activity, but also its results. Therefore, for a better understanding of the motivating reasons for the activity of a particular individual in the field of physical education, let us turn to the analysis of needs and motives that can be used in the field of physical education. The purpose of the study: to study and analyze the main motives of students for doing physical exercises and to identify ways to improve their motivation to develop an internal need to engage in health-improving physical exercises on their own. Based on these requirements, a questionnaire was developed for students to identify their motives for doing physical exercises. 96 first-year and 60 second-year students of Lviv National University "Lviv Polytechnic" participated in the experiment. The results of the study: During the analysis of the results, I noticed that students, for the most part, want to be beautiful, strong and successful, and only some of them focus on health (1st year - 9.1%, 2nd year - 7.6%), that is, young people live "for today" and do not think about the future. Because of this, the task arose to increase the level and nature of students' motivation, aimed at the need for everyone to take care of their health. Conclusion: in the process of studying the levels of the motivational component, the assumption was confirmed that an important factor in the system of organizing independent physical education and health activities of students is motivation, in particular the formation of a professional interest in independently engaging in health-improving physical exercises.*